

Frumvarp til laga

um aðgerðir til að mæta efnahagslegum áhrifum í kjölfar heimsfaraldurs kórónuveiru.

Frá fjármála- og efnahagsráðherra.

....

V. KAFLI

Breyting á lögum um virðisaukaskatt, nr. [50/1988](#).

5. gr.

Við löginn bætast þrjú ný ákvæði til bráðabirgða, svohljóðandi:

...

b. (XXXIV.)

Endurgreiða skal mannúðar- og líknarfélögum, íþróttafélögum, björgunarsveitum, landssamtökum björgunarsveita og slysavarnadeildum og einstökum félagseiningum sem starfa undir merkjum samtakanna 100% þess virðisaukaskatts sem þessir aðilar hafa greitt vegna vinnu manna sem innt er af hendi á tímabilinu frá 1. mars 2020 til og með 31. desember 2020 á byggingarstað við byggingu, viðhald eða endurbætur á mannvirkjum sem alfarið eru í eigu þeirra. Á sama hátt skal endurgreiða þeim aðilum sem falla undir 1. málsl. virðisaukaskatt sem þeir hafa greitt af þjónustu vegna hönnunar eða eftirlits með byggingu á slíku mannvirki.

Endurgreiðsla samkvæmt ákvæði þessu tekur til mannvirkja sem að yfirgnæfandi hluta eru nýtt í þágu meginstarfsemi umsækjanda samkvæmt samþykktum hans. Endurgreiðsla tekur ekki til íbúðar- og frístundahúsnæðis eða mannvirkja sem einkum eru notuð í atvinnustarfsemi í samkeppni við annan atvinnurekstur. Þá tekur endurgreiðsla ekki til virðisaukaskatts sem telja má til innskatts, sbr. VII. kafla.

Frekari skilyrði fyrir endurgreiðslu virðisaukaskatts samkvæmt ákvæðinu eru eftirfarandi:

1. Umsækjandi sé skráður í fyrirtækjaskrá Skattsins og sé hvorki í heild né að hluta í opinberri eigu, þ.e. hvorki opinberra hlutafélaga, ríkis, sveitarfélaga eða stofnana né í eigu félags alfarið í þeirra eigu.

2. Virðisaukaskattur sem umsókn taki til stafi ekki af kostnaði vegna lögbundinna skyldna opinberra aðila, svo sem lögmæltra verkefna ríkis, sveitarfélaga og/eða félaga eða stofnana alfarið í þeirra eigu vegna byggingar mannvirkis.

3. Samanlögð fjárhæð endurgreiðs virðisaukaskatts og styrks frá opinberum aðilum vegna framkvæmdar skuli ekki vera hærri en heildarfjárhæð vinnu við framkvæmdir.

4. Umsækjandi hagi bókhaldi sínu þannig að unnt sé að hafa eftirlit með því að virðisaukaskattur verði leiðréttur ef breyting verður á forsendum fyrir endurgreiðslu skv. 4. mgr.

5. Umsækjandi sé ekki í vanskilum vegna opinberra gjalda eða afdreginna lífeyrисиðgjalda. Leggja skal fram staðfestingu á skuldastöðu við opinbera aðila og lífeyrissjóði.

Verði breyting á forsendum endurgreiðslu innan tíu ára frá því að framkvæmd fór fram, svo sem ef viðkomandi mannvirki er selt eða tekið til annarrar notkunar en varðar meginstarfsemi umsækjanda samkvæmt samþykktum hans, skal umsækjandi leiðrétta virðisaukaskatt og endurgreiða ríkissjóði þá fjárhæð sem hann hefur mótttekið vegna þess mannvirkis.

Ráðherra er heimilt að setja reglugerð um framkvæmd endurgreiðslu samkvæmt ákvæði þessu.

IX. KAFLI

Breyting á [sveitarstjórnarlögum, nr. 138/2011](#).

10. gr.

Við löginn bætist nýtt ákvæði til bráðabirgða, svohljóðandi:

Þrátt fyrir 1. og 2. mgr. 64. gr. er sveitarstjórn heimilt að víkja frá skilyrðum 1. og 2. tölul. 2. mgr. 64. gr. við stjórn sveitarfélagsins árin 2020–2022.

X. KAFLI

Breyting á lögum um tekjustofna sveitarfélaga, nr. [4/1995](#).

11. gr.

Við lögin bætist nýtt ákvæði til bráðabirgða, svohljóðandi:

Þrátt fyrir 4. mgr. 4. gr. er gjaldendum fasteignaskatta skv. c-lið 3. mgr. 3. gr. sem eiga við tímabundna rekstrarörðugleika að stríða vegna tekjufalls heimilt að óska eftir frestun á allt að þremur greiðslum fasteignaskatts sem eru á gjalddaga 1. apríl 2020 til og með 1. desember 2020, með sömu skilyrðum og málsmeðferðarreglum og kveðið er á um í 2.–4. mgr. 1. gr. ákvæðis til bráðabirgða VI í lögum um staðgreiðslu opinberra gjalda, nr. [45/1987](#)

Verði gjaldandi sem frestað hefur greiðslum skv. 1. mgr. að uppfylltum skilyrðum fyrir miklu tekjufalli á rekstrarárinu 2020 samanborið við fyrra rekstrarár getur hann óskað eftir auknum fresti og dreifingu greiðslna sem hefur verið frestað fram til 15. dags mánaðanna júní, júlí og ágúst 2021. Ósk um aukinn frest og greiðsludreifingu skal launagreiðandinn beina til sveitarfélags fyrir 15. janúar 2021.

Greinargerð.

1. Inngangur.

Í frumvarpi þessu, sem samið er í fjármála- og efnahagsráðuneytinu og samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytinu í samvinnu við Skattinn, Fjársýslu ríkisins og Samband íslenskra sveitarfélaga, eru lagðar til breytingar á ýmsum lögum um skatta og gjöld vegna þeirrar miklu óvissu sem ríkir nú í atvinnulífi og efnahag landsins eftir að lýst hefur verið yfir heimsfaraldri vegna kórónuveirunnar (SARS-CoV-2) sem veldur COVID-19-sjúkdómnum. Nú þegar hefur orðið mikill samdráttur í ferðapjónustu og fleiri atvinnugreinum, bæði hér á landi og erlendis, og ófyrirséð er hve lengi samdrátturinn muni standa yfir. Fyrirséð er að áhrif á ferðapjónustu, þ.m.t. flugrekstur, verði mikil, m.a. vegna ýmissa takmarkana sem ríki hafa sett á komur erlendra ríkisborgara og ráðlegginga stjórnvalda til fólks um að takmarka ferðalög. Þá er ljóst að faraldurinn mun hafa áhrif á stöðu ríkissjóðs.

...

3. Meginefni frumvarpsins.

....

– Við rekstur sveitarfélags þurfi sveitarstjórn ekki að fullnægja þeim tveimur skilyrðum um að samanlögð heildarútgjöld til rekstrar A- og B-hluta í reikningsskilum séu á hverju þriggja ára tímabili ekki hærri en nemur samanlögðum reglulegum tekjum og að heildarskuldbindingar A- og B-hluta í reikningsskilum skv. 60. gr. séu ekki hærri en **nemur 150% af reglulegum tekjum árin 2020, 2021 og 2022.**

– Sveitarfélög geti frestað gjalddögum fasteignagjalda með þeim hætti að gjalddagar verði færðir til seinni hluta ársins þannig að hvorki reiknaðir vextir né önnur innheimtugjöld muni falla á kröfu sveitarfélagsins.

....

3.11. Sveitarfélög.

Í tengslum við áttak ríkisstjórnar um viðspyrnu við afleiðingum af COVID-19-veirunni fyrir íslenskan efnahag hafa farið fram viðræður við Samband íslenskra sveitarfélaga um aðkomu þeirra og aðgerðir í þágu samfélagsins. Á fundi stjórnar sambandsins þann 16. mars sl. voru lagðar fram ýmsar tillögur og ábendingar í þá veru. Þar var rætt um möguleikann á því að beina þeim tilmælum til sveitarfélaga að framkvæma þær eins og kostur er. Jafnframt hvatti sambandið ríkisstjórn og Alþingi að gera viðeigandi ráðstafanir svo þær yrðu að veruleika. Sú umræða heldur áfram á vettvangi sambandsins og tekur meðal annars mið af þeim aðgerðum sem ríkið grípur til. **Í þessu frumvarpi koma fram tvær af þessum tillögum en áfram verður unnið í nánú samstarfi ríkis og sveitarfélaga að útfæra og innleiða fleiri tillögur og aðgerðir sem nýtast sem viðspyrna fyrir íslenskt samfélag.**

Í fyrsta lagi er um að ræða heimild fyrir sveitarstjórnir að víkja tímabundið frá fjármálareglum 1. og 2. tölul. 2. mgr. 64. gr. sveitarstjórnarlaga, nr. 138/2011, á árunum 2020–2022. Í 2. mgr. 64. gr. er annars vegar kveðið á um jafnvægisreglu sem felur í sér það skilyrði að við rekstur sveitarfélags skuli gæta að því að samanlögð heildarútgjöld til rekstrar A- og B-hluta í reikningsskilum séu á hverju þriggja ára tímabili ekki hærri en nemur samanlögðum reglulegum tekjum. Hins vegar er kveðið á um skuldareglu sem felur í sér að við rekstur sveitarfélags skuli gæta að því að heildarskuldbindingar A- og B-hluta í reikningsskilum séu ekki hærri en sem nemur 150% af reglulegum tekjum sveitarfélagsins. Markmið lagabreytingarinnar er að tryggja að sveitarfélög hafi svigrúm til að ráðast í auknar fjárfestingar og mæta aðsteðjandi vanda í rekstri vegna þeirra óvæntu og skyndilegu aðstæðna sem COVID-19-veiran hefur fyrir íslenskt efnahagslíf og búskap hins opinbera. Stjórn Sambands íslenskra sveitarfélaga hefur skilgreint margvíslegar aðgerðir sem geta nýst við að halda uppi atvinnustigi í landinu og tryggja grunnþjónustu. Þar skipta miklu máli aðgerðir til að koma til móts við þarfar atvinnulífs, ekki síst á sviði ferðaþjónustu. Tímabundin heimild sveitarfélaga til að víkja frá fjármálareglum sveitarstjórnarlaga gefur þeim aukið svigrúm til að mæta áskorunum í þeim efnum.

Í öðru lagi er lagt til að gjaldendum fasteignaskatta skv. c-lið 3. mgr. 3. gr. laga um tekjustofna sveitarfélaga, nr. 4/1995, sé heimilt að fresta gjalddögum með sama hætti og með sömu skilyrðum og málsmæðferðarreglum og kveðið er á um í 1.–4. og 8. mgr. ákvæðis til bráðabirgða VI í lögum um staðgreiðslu opinberra gjalda, nr. 45/1987, sbr. 1. gr. frumvarpsins. Gerir ákvæðið þannig ráð fyrir því að sveitarfélögum sé skylt að verða við frestun gjalddaga uppfylli gjaldandi skilyrði frumvarpsins.

6. Mat á áhrifum.

...

Tillaga frumvarpsins sem heimilar sveitarfélögum að víkja tímabundið frá jafnvægis- og skuldareglu sveitarstjórnarlaga mun hafa þau áhrif að sveitarfélög hafa meiri svigrúm til að ráðast í auknar opinberar framkvæmdir. Ljóst er að það ástand sem nú varir mun hafa miklar afleiðingar á rekstrarumhverfi sveitarfélaga sem munu birtast í tímabundinni lækkun tekna og auknum útgjöldum, svo sem til félagsþjónustu. Hins vegar hefur náðst góður árangur á undanförunum árum í lækkun skulda sveitarfélaga og er ekkert sveitafélag með hærri skuldaviðmið en 150% árið 2018 en fjögur eru með skuldaviðmið á bilinu 120–150%. Augljóst er að þær efnahagshremmingar sem fylgja heimsfaraldri COVID-19 munu hafa veruleg áhrif á fjármál hins opinbera, ríkis og sveitarfélaga, hvað varðar tekjur þeirra, gjöld og skuldastöðu. Ekki verður sagt með vissu hver áhrif frumvarpsins verði á fjármál sveitarfélaga. Nefna má þó að með skoðun á einföldum sviðsmyndum um tiltekna prósentuhækkunar skulda og prósentulækkunar tekna sveitarfélaga gætu áhrifin orðið eftirfarandi.

- Við 10% hækkun skulda og 10% lækkun tekna má búast við því að fjöldi sveitarfélaga með skuldaviðmið á bilinu 120–150% verði orðin níu talsins og þrjú með hærri skuldaviðmið en 150%.
- Við 20% hækkun skulda og 20% lækkun tekna má búast við því að fjöldi sveitarfélaga með

skuldaviðmið á bilinu 120–150% verði fimm talsins, átta á bilinu 150–200% og þrjú með hærri skuldaviðmið en 200%.

Varðandi tillögu frumvarpsins um heimildir gjaldenda fasteignaskatts í **c-stofni fasteignaskatts** að fresta greiðslu gjalddaga eru tekjur sveitarfélaga í umræddum flokki áætlaðir um 27 milljarðar kr. í ár. Sé miðað við að gjalddagar sveitarfélaga séu að jafnaði 9 og 25% gjaldenda í c-stofni fasteignaskatts óska slíkrar frestunar má gera ráð fyrir að heildaráhrif á tekjuflæði geti numið um 700–800 millj. kr. fyrir hvern mánuð.

...

Um 4. og 5. gr. (VSK)

...

Í 1. mgr. b-liðar segir að endurgreiða skuli virðisaukaskatt sem greiddur hefur verið af vinnu manna á byggingarstað við byggingu, endurbætur eða viðhald á mannvirkjum sem alfarið eru í eigu þeirra aðila sem falla undir ákvæðið. Þannig er eingöngu endurgreiddur virðisaukaskattur af vinnu manna við gerð mannvirkis en ekki af efni eða t.d. vélavinnu, sbr. ákvæði 4. gr. reglugerðar nr. 449/1990 um endurgreiðslu virðisaukaskatts af vinnu manna við íbúðarhúsnæði. Á sama hátt er þeim umsækjendum sem falla undir ákvæðið heimilt að óska eftir endurgreiðslu á aðkeyptri þjónustu vegna hönnunar eða eftirlits með byggingu mannvirkis. Þá kemur fram það grunnskilyrði að mannvirki sem umsókn tekur til sé alfarið í eigu þeirra umsækjenda sem falla undir ákvæðið. **Af skilyrðinu leiðir að eignarhald til að mynda ríkis og/eða sveitarfélaga á mannvirki, beint eða óbeint, í heild eða að hluta, girðir fyrir heimild umsækjanda til endurgreiðslu.**

...

Í 3. mgr. b-liðar eru tiltekin frekari skilyrði fyrir endurgreiðslu virðisaukaskatts samkvæmt ákvæðinu. Í fyrsta lagi er gert að skilyrði að umsækjandi sé skráður í fyrirtækjaskrá Skattsins og sé hvorki í heild eða hluta í opinberri eigu, þ.e. hvorki opinberra hlutafélaga, ríkis, sveitarfélaga eða stofnana né í eigu félags alfarið í þeirra eigu. Af skilyrðinu leiðir að bæði beint og óbeint eignarhald opinberra aðila í umsækjanda girðir fyrir endurgreiðslu.

Í öðru lagi kemur fram að virðisaukaskattur umsækjanda skuli ekki stafa af kostnaði vegna lögbundinna skyldna opinberra aðila, svo sem lögmæltra verkefna ríkis, sveitarfélaga og/eða félaga eða stofnana alfarið í þeirra eigu vegna byggingar mannvirkis, sbr. 7. gr. sveitarstjórnarlaga, nr. [138/2011](#).

...

Um 10. gr.

Með ákvæðinu er lagt til að við rekstur sveitarfélags þurfi sveitarstjórn ekki að fullnægja þeim tveimur skilyrðum sem kveðið er á um í 2. mgr. 64. gr. sveitarstjórnarlaga við rekstur sveitarfélags árin 2020, 2021 og 2022. Annars vegar er um að ræða skilyrði að samanlögð heildarútgjöld til rekstrar A- og B-hluta í reikningsskilum skv. 60. gr. séu á hverju þriggja ára tímabili ekki hærri en sem nemur samanlögðum reglulegum tekjum eða það sem nefnt hefur verið jafnvægisreglan. Hins vegar er um að ræða það skilyrði að heildarskuldbindingar A- og B-hluta í reikningsskilum skv. 60. gr. séu ekki hærri en nemur 150% af reglulegum tekjum eða það sem nefnt hefur verið skuldareglan. Bæði skilyrðin eru hluti af þeirri meginreglu sveitarstjórnarréttar sem fram kemur í 1. mgr. 64. gr. og kveður á að um sveitarstjórn ber að sjá til þess að rekstri, fjárfestingum og ráðstöfun eigna og sjóða sé þannig hagað á hverjum tíma að sveitarfélagið muni til framtíðar geta sinnt skyldubundnum verkefnum sínum. Áréttað

skal að sveitarstjórnnum ber að sjálfsgöðu að gæta þess í störfum sínum að fylgja þeim sjónarmiðum sem fram koma í framangreindri reglu þrátt fyrir að tímabundið verði vikið frá skilyrðum 2. mgr. 64. gr. laganna og að ef sveitarstjórn telji að fjármál sveitarfélagsins stefni í óefni ber henni að gera eftirlitsnefnd með fjármálum sveitarfélaga viðvart, sbr. 2. mgr. 77. gr. laganna. Þá er gert ráð fyrir að árið 2023 þurfi rekstur sveitarfélaga að vera þannig að hann fullnægi skilyrðum jafnvægisreglunnar og skuldareglunnar.

Vinna stendur yfir við endurskoðun á fjármálakafli sveitarstjórnarlaga og má gera ráð fyrir að í því sambandi verði metið hvernig þessi ákvæði eigi að þróast frekar í bráð og lengd, m.a. með hliðjón af þróun í fjármálum hins opinbera og efnahag landsins.

Um 11. gr.

Ljóst er að mörg fyrirtæki, ekki síst í ferðaþjónustu, horfa fram á mikið tekjufall vegna fækkunar ferðamanna og annarra beinna og óbeinna áhrifa heimsfaraldursins. **Markmið og tilgangur ákvæðisins er að veita fyrirtækjum heimild til að óska eftir frestun greiðslna fasteignaskatts með sama hætti og með sömu skilyrðum og kveðið er á um í 1. gr. frumvarpsins.** Vísað er því til athugasemda við 1. gr. frumvarpsins við skýringar á skilyrðum þessa ákvæðis.

Breytingartillaga

við frumvarp til laga um aðgerðir til að mæta efnahagslegum áhrifum í kjölfar heimsfaraldurs kórónuveiru

Frá efnahags- og viðskiptanefnd.

2. 1. gr., er verði 2. gr., orðist svo:

Við lögin bætist nýtt ákvæði til bráðabirgða, svohljóðandi:

Þrátt fyrir ákvæði 20. gr. er launagreiðendum, sem eiga við verulega rekstrarörðugleika að stríða á árinu 2020 vegna skyndilegs og ófyrirséðs tekjufalls sem leiðir af almennum samdrætti innan lands og á heimsvísu, heimilt að sækja um frestun á skilum á allt að þremur greiðslum af afdreginni staðgreiðslu af launum skv. 1. og 2. tölul. 5. gr., sem eru á gjalddaga 1. apríl 2020 til og með 1. desember 2020. Gjalddagi og eindagi þeirra greiðslna sem frestað er að uppfylltum skilyrðum þessa ákvæðis er 15. janúar 2021.

Ef arði er úthlutað eða eigin hlutir keyptir á árinu 2020 eða úttekt eigenda innan ársins 2020 fer umfram reiknað endurgjald þeirra verður ekki fallist á að um verulega rekstrarörðugleika sé að ræða í skilningi þessa ákvæðis.

Skilyrði fyrir frestun greiðslu skv. 1. mgr. eru þau að launagreiðandi sé ekki í vanskilum með opinber gjöld, skatta og skattsektir sem komnar voru á eindaga 31. desember 2019 og að álagðir skattar og gjöld byggist ekki á áætlunum vegna vanskila á skattframtölum og skýrslum, þ.m.t. staðgreiðsluskilgreinum og virðisaukaskattskýrslum til Skattsins, sl. þrjú ár eða síðan hann hóf starfsemi.

Beiðni um frestun á greiðslum skv. 1. mgr. felur eðli máls samkvæmt í sér skil á

viðkomandi skilagreinum skv. 2. mgr. 20. gr. Umsókn launagreiðanda um frestun skal hafa borist í síðasta lagi á eindaga viðkomandi greiðslutímabils skv. 1. mgr. 20. gr. á því formi sem Skatturinn ákveður. Við afgreiðslu og endurskoðun umsóknar er auk þess heimilt að fara sérstaklega fram á að umsækjandi sýni með rökstuðningi og gögnum fram á að við verulega rekstrarörðugleika sé að glíma, svo sem með hliðsjón af lækkun á virðisaukaskattsskyldri veltu, og að skilyrði ákvæðisins fyrir frestun séu að öðru leyti uppfyllt. Heimilt er að hafna umsókn sé talið að skilyrðum ákvæðisins sé ekki fullnægt. Almenn afgreiðsla á greiðslufrestun sætir síðari endurskoðun og felur því ekki í sér staðfestingu á því að skilyrði hennar hafi á afgreiðsludegi verið uppfyllt.

Leiði síðari skoðun í ljós að skilyrði greiðslufrestunar hafi ekki verið til staðar skal launagreiðandi sæta álagi til viðbótar upphæð skilafjárins skv. 28. gr. í samræmi við upphaflega gjalddaga og eindaga hvers greiðslutímabils sem greiðslu var frestað fyrir. Launagreiðandi og forsvarsmenn hans skulu ekki sæta öðrum viðurlögum.

Verði launagreiðandi sem frestað hefur greiðslum til eindaga 15. janúar 2021 skv. 1. mgr. fyrir miklu tekjufalli á rekstrarárinu 2020 samanborið við fyrra rekstrarár getur hann óskað eftir auknum fresti og dreifingu þessara greiðslna fram til 15. dags mánaðanna júní, júlí og ágúst 2021. Ósk um aukinn frest og greiðsludreifingu skal launagreiðandinn beina til Skattsins fyrir 15. janúar 2021, sem við afgreiðslu umsóknar skal m.a. líta til virðisaukaskattsskila umsækjanda á árinu 2020 og umfangs starfseminnar að öðru leyti.

Ákvæðið á ekki við um staðgreiðsluskil opinberra aðila, þ.e. aðila sem fara með ríkis- eða sveitarstjórnarvald. Þá á ákvæðið ekki við um staðgreiðslu skatts samkvæmt lögum um fjársýsluskatt, nr. 165/2011.

Nefndarálit

um frumvarp til laga um aðgerðir til að mæta efnahagslegum áhrifum í kjölfar heimsfaraldurs kórónuveiru.

....

Efni frumvarpsins.

Frestun gjalddaga (1., 2. og 11. gr.).

Í 1. gr. frumvarpsins er lagt til að launagreiðendum verði veitt heimild til að fresta allt að þremur gjalddögum staðgreiðsluskila á tímabilinu 1. apríl til 1. desember 2020 til 15. janúar 2021 með möguleika á greiðsludreifingu þeirrar skuldar sem þannig safnast fram til 15. ágúst 2021. Skilyrði til þess að fá að nýta þetta úrræði eru þau að launagreiðandi hafi orðið fyrir a.m.k. þriðjungssamdrætti í rekstrartekjum yfir heilan mánuð samanborið við sama mánuð árið 2019, hann eigi ekki nægt eigið fé til að sækja sér lánaþyrngreiðslu á almennum markaði né heldur nægt handbært fé til að standa straum af útgjöldum til rekstrar þegar þau falla á gjalddaga, eigið fé hafi við árslok 2019 ekki verið neikvætt um fjárhæð sem nemi meira en helmingi innborgaðs hlutafjár, stofnfjár eða framlags og að launagreiðandi hafi ekki úthlutað arði á árinu 2020 eða úttektir eiganda innan ársins 2020 farið umfram reiknað endurgjald hans til þess tíma. Þá er skilyrði að launagreiðandi sé ekki í vanskilum með opinber gjöld, skatta eða sektir sem voru á eindaga fyrir árslok 2019 og að hann hafi staðið skil á skattframtölum og lögboðnum fylgiskjöllum.

Sambærileg heimild fyrir frestun á gjalddögum tryggingagjalds er lögð til í 2. gr. frumvarpsins og fyrir frestun fasteignaskatts vegna fasteigna skv. c-lið 3. mgr. 3. gr. laga um tekjustofna sveitarfélaga í 11. gr.

....

Skilyrði um rekstrarviðmið sveitarfélaga (10. gr.).

Í 10. gr. er lagt til að sveitarstjórnnum verði heimilt að víkja frá skilyrðum 1. og 2. tölul. 2. mgr. sveitarstjórnarlaga við stjórn sveitarfélagsins árin 2020, 2021 og 2022. Annars vegar er um að ræða það skilyrði að samanlögð heildarútgjöld til rekstrar A- og B-hluta í reikningsskilum skv. 60. gr. séu á þriggja ára tímabili ekki hærri en sem nemur samanlögðum reglulegum tekjum. Hins vegar er um að ræða það skilyrði að heildarskuldbindingar A- og B-hluta í reikningsskilum skv. 60. gr. séu ekki hærri en sem nemur 150% af reglulegum tekjum.

...

Breytingartillögur nefndarinnar.

Skilyrði til að fresta gjalddaga (1. gr.).

Við umfjöllun nefndarinnar hafa komið fram sjónarmið um að skilyrði fyrir nýtingu heimildar til að fresta gjalddaga opinberra gjalda, sbr. 1., 2. og 11. gr. frumvarpsins, veiti ekki nægilegt svigrúm og geti takmarkað möguleika á að úrræðin nýtist fyrirtækjum sem raunverulega þurfa á þeim að halda. Við þær aðstæður sem úrræðunum er ætlað að leysa úr, einkum í ljósi mikillar óvissu, sé eðlilegt að eftirlitsaðili hafi svigrúm til að meta aðstæður í ólíkum tilfellum en sé ekki bundinn af nákvæmlega skilgreindum viðmiðum.

Nefndin leggur til breytingar á 1. gr. frumvarpsins sem miða að því að veita Skattinum aukið svigrúm til þess að meta hvort grunnskilyrði fyrir nýtingu úrræðisins um að launagreiðandi eigi í verulegum rekstrarörðugleikum sem leiðir með beinum eða óbeinum hætti af heimsfaraldri kórónuveiru teljist fullnægt í einstökum tilvikum. Í þessu skyni leggur nefndin til að í 1. mgr. ákvæðisins verði tekið fram að frestun á gjalddaga sé háð því skilyrði að launagreiðandi eigi við verulega rekstrarörðugleika að stríða á árinu 2020 vegna skyndilegs og ófyrirséðs tekjufalls vegna almenns samdráttar innan lands og á heimsvísu.

Í 2.–4. mgr. ákvæðisins koma m.a. fram kröfur um að launagreiðandi hafi orðið fyrir a.m.k. þriðjungssamdrætti í rekstrartekjum yfir heilan mánuð samanborið við sama mánuð árið 2019, hann eigi ekki nægt eigið fé til að sækja sér lánaþyrngreiðslu á almennum markaði né heldur nægt handbært fé til að standa straum af útgjöldum til rekstrar þegar þau falla á gjalddaga og að eigið fé hafi við árslok 2019 ekki verið neikvætt um fjárhæð sem nemi meira en helmingi innborgaðs hlutafjár, stofnfjár eða framlags. Nefndinni hefur verið bent á tilvik þar sem þessar kröfur myndu útiloka fyrirtæki frá því að nýta heimildina þrátt fyrir að þau þyrftu raunverulega á úrræðinu að halda.

Nefndin telur að það kynni að fara gegn markmiði laganna um að tryggja að neikvæð áhrif á atvinnulíf og efnahag vari sem skemmst, og um að reyna eftir fremsta megni að forða lífvænlegum fyrirtækjum frá falli, að útiloka með öllu að fyrirtæki sem kunna að vera á jaðri einhverra framangreindra forsendna geti nýtt úrræði samkvæmt ákvæðinu. Telur nefndin því rétt að framangreindar kröfur verði ekki í lagatextanum. Eftir sem áður telur nefndin ljóst að Skattinum sé heimilt að líta til þeirra krafna sem koma fram í 2.–4. mgr. 1. gr. frumvarpsins við mat á því hvort launagreiðandi teljist uppfylla grunnskilyrðið um verulega rekstrarörðugleika á árinu 2020 vegna skyndilegs og ófyrirséðs tekjufalls. Þannig yrði til að mynda talið að sterk rök þyrftu að koma til svo að launagreiðandi sem auðsjáanlega á nægt handbært fé til að standa straum af útgjöldum til rekstrar þegar þau falla á gjalddaga yrði talinn uppfylla skilyrðið. Hið sama á við um fyrirtæki þar sem samdráttur í mánaðartekjum nemur minna en þriðjungi miðað við sama mánuð árið áður.

Önnur skilyrði sem talin eru í 1. gr., þ.m.t. um að launagreiðandi sé ekki í vanskilum með opinber gjöld sem voru komin á eindaga í lok síðasta árs og að rekstrarörðugleikar teljist ekki til staðar í skilningi ákvæðisins hafi áður verið greiddur á árinu 2020, telur nefndin rétt að láta standa í ákvæðinu. Nefndin áréttar mikilvægi þess að fyrirtæki séu meðvituð um að vegna eðlis

fyrirgreiðslunnar eru sett ströng skilyrði, m.a. um arðgreiðslur. Þá bendir nefndin á að kaup með eigin bréf í félögum séu í raun annað form arðgreiðslna við þessar aðstæður.

Auk þessa leggur nefndin til nokkrar orðalagsbreytingar á 1. gr. sem miða m.a. að því að skýra kröfu í 5. mgr. um skil á skattframtölum, að heimila Skattinum að óska rökstuðnings fyrir því að um verulega rekstrarörðugleika sé að ræða, svo sem með hliðsjón af lækkun á virðisaukaskattskyldri veltu, og að fram verði tekið að Skattinum sé heimilt að hafna umsókn um greiðslufrestun telji hann skilyrðum ákvæðisins ekki fullnægt. Þá verði tekið fram að við mat á því hvort viðbótargreiðslufrestur frá 15. janúar 2021 verði veittur skuli m.a. líta til virðisaukaskattsskila umsækjanda á árinu 2020 og umfangs starfsemi hans að öðru leyti.

Loks leggur nefndin til að breytingar verði gerðar á vísunum í 2. og 11. gr. frumvarpsins til 1. gr., m.a. til samræmis við breytta 1. gr. **Nefndin vekur athygli á að sömu sjónarmið og framan greinir um heimildir Skattsins til eftirfylgni með ákvæði 1. gr. gilda um heimildir sveitarfélaga til að afgreiða óskir um greiðslufrestun skv. 1. efnismgr. 11. gr. frumvarpsins. Þannig geta sveitarfélög, við mat á því hvort aðili sem óskar frestunar teljist eiga við tímabundna rekstrarörðugleika að stríða vegna tekjufalls, haft hliðsjón af sömu forsendum og við á um eftirlit Skattsins. Sveitarfélög geta einnig krafist nauðsynlegra gagna og upplýsinga til að leggja mat á það enda gilda sömu málsmeðferðarreglur líkt og fram er tekið í 11. gr. Með sama hætti og breytingum nefndarinnar á 1. gr. er ætlað að auka svigrúm Skattsins til heildstæðs mats á aðstæðum í hverju tilviki fyrir sig, en ekki rýmka gildissvið ákvæðisins þannig að fyrirtæki sem ekki þarf á fyrirgreiðslu að halda geti nýtt það, hefur breytingin í för með sér að svigrúm sveitarfélaga til að meta óskir um greiðslufrestun eykst án þess að takmarka möguleika þeirra á að líta til þeirra viðmiða sem talin eru í 2.– 4. mgr. frumvarpsins eins og það var lagt fram.**

...

Umfjöllun nefndarinnar.

Heimild til endurgreiðslu virðisaukaskatts vegna vinnu við húsnæði.

Nefndin hefur orðið vör við að misskilnings gæti um inntak a-liðar 5. gr. frumvarpsins hvað varðar rétt til endurgreiðslu virðisaukaskatts af vinnu manna við byggingu, viðhald og endurbætur við íbúðar- og frístundastundahúsnæði, sem og hönnun og eftirlit í tengslum við þær framkvæmdir. Nefndin áréttar því að allir sem byggja eða standa að viðhaldi eigin íbúðar- og frístundahúsnæðis á umræddu tímabili geta sótt um endurgreiðslu af þeirri vinnu sem veitt er á tímabilinu. Ákvæðið nær ekki eingöngu til einstaklinga en skilyrði er að ekki sé um að ræða húsnæði sem nýtt verður í virðisaukaskattsskylda starfsemi. Því geta t.d. orlofssjóðir stéttarfélaga og leigufélög nýtt heimildina sem felst í a-lið 5. gr. frumvarpsins í tengslum við byggingu eða endurbætur á íbúðar- eða frístundahúsnæði í þeirra eigu.

Átaksverkefni sveitarfélaga.

Í aðgerðalista Sambands íslenskra sveitarfélaga til viðspyrnu fyrir íslenskt atvinnulíf er því beint til sveitarfélaga að skilgreina og bjóða allt að 1.000 störf í atvinnuátaksverkefnum í samvinnu við Atvinnuleysistryggingasjóð. Hugað verði sérstaklega að því að ný störf vegna verkefnisins henti konum og fólki af erlendum uppruna. Nefndin hvetur Vinnuálastofnun og sveitarfélögin eindregið til þess að eiga slíkt samstarf um að skapa störf. Nefndin hvetur sveitarfélögin jafnframt til að bregðast við aðstæðum með lækkun gjalda og greiðslufresti. Mikilvægt er að hugað sé sérstaklega að stöðu fyrirtækja og atvinnuleitenda. Telji sveitarfélögin sig ekki hafa nauðsynlegar lagaheimildir til að grípa til aðgerða er nefndin reiðubúin til að eiga samvinnu við sveitarfélögin í þeim efnum.